

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **V. D.**, bývajúcej v T., zastúpenej JUDr. M. B., advokátom so sídlom v T., proti žalovanému **J. L.**, bývajúcemu v T., za účasti **S.** so sídlom v B., v mene ktorej koná A. – S. P., a.s., so sídlom v B., ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného, **o náhradu škody na zdraví**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 390/2000, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 12. septembra 2007 sp. zn. 5 Co 274/2006 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 12. septembra 2007 sp.zn. 5 Co 274/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Trenčín 12. mája 2000 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému náhrady škody na zdraví za úraz, ktorý utrpela 6.10.1998 pri dopravnej nehode zavinennej žalovaným. Okrem iných nárokov žiadala priznať aj náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 20-násobku základného bodového hodnotenia, t.j. v sume 441 000,-- Sk s prísl. (vychádzajúc z počtu bodov 735 a z hodnoty bodu v čase úrazu 30,-- Sk).

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 19. júna 2006 č.k. 12 C 390/2000-138 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 120 750,-- Sk do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. Zároveň rozhodol, že žalovanému sa nepriznáva náhrada trov konania a že žalovaný je povinný zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 9 785,-- Sk do troch dní od právoplatnosti

rozsudku. Výrok vo veci samej odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver, že je daná zodpovednosť žalovaného ako prevádzateľa motorového vozidla za škodu spôsobenú pri dopravnej nehode žalovanej a že s prihliadnutím na následky utrpanej zlomeniny driekového stavca (ťažké poúrazové obmedzenie pohyblivosti driekovej chrbtice), spočívajúce v obmedzeniach žalovanej v rodinnom, kultúrnom a športovom živote, sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom za primerané považoval jej zvýšenie na deväťnásobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému hodnoteniu. Prisúdenú sumu (120 750,-- Sk) určil ako rozdiel medzi celkovou výškou deväťnásobku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, vychádzajúc z počtu bodov určeného znalcom 475 a hodnoty bodu 30,-- Sk, a už vyplatenou sumou 7 500,-- Sk.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobkyne a vedľajšej účastníčky rozsudkom z 12. septembra 2007 sp. zn. 5 Co 274/2006 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 49 500,-- Sk do pätnástich dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu v tejto časti zamietol. Zároveň rozhodol, že žalovanému a vedľajšej účastníčke sa nepriznáva náhrada trov konania a že žalovaný je povinný zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok 3 174,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa dospel k správne záveru, že u žalobkyne sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, no nesprávne ustálil výšku tohto zvýšenia na deväťnásobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému hodnoteniu. Vyslovil názor, že za primerané treba považovať zvýšenie uvedenej náhrady na štvornásobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov určeného znaleckým posudkom, t.j. jej priznanie vo výške 49 500,-- Sk ($475 \text{ bodov} \times 30,-- \text{ Sk} \times 4 = 57\,000,-- \text{ Sk}$ mínus už vyplatených 7 500,-- Sk).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke primeraného zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Poukazovala na to, že vedľajšia účastníčka pri materiálnych škodách vyplatila za rozbité spätné zrkadlo a poškodený lak

na aute vyššiu sumu, než aká jej bola priznaná v tomto konaní. Namietala tiež nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu.

Vedľajšia účastníčka vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania ako aj uplatneným dovolacím dôvodom. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania uvedenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na túto zákonnú povinnosť dovolací súd predovšetkým skúmal existenciu vád vymedzených v § 237 O.s.p. a iných vád konania, pričom zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi riadne konať pred súdom.

Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. stanovuje povinnosť súdu riadne a presvedčivo odôvodniť rozsudok. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, pretože sa mu tým odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda možnosť riadne konať pred súdom.

V prejednávanej veci odvolací súd, stotožňujúci sa inak so skutkovými závermi súdu prvého stupňa o trvalých následkoch a obmedzeniach v živote žalobkyne, svoj právny záver o tom, že za primerané treba považovať zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na štvornásobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému hodnoteniu, nijako bližšie neodôvodnil. Nevysvetlil akými úvahami sa pri tom riadil a o ktoré konkrétne

okolnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania oprel tento svoj iný záver. Aj keď v súvislosti s rozhodovaním o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (pri nepochybniteľnom právnom základe uplatneného nároku na náhradu škody) je súd oprávnený využiť voľnú úvahu podľa § 136 O.s.p., neznamená to, že ide o celkom voľnú úvahu. Pri určení výšky nároku sú totiž podkladom pre úvahu súdu také skutočnosti, ktoré vychádzajú zo súvislosti posudzovaného prípadu a umožňujú určiť kvantitatívne závery a výšku uplatneného nároku s prihliadnutím na výšku náhrad poskytovaných v obdobných prípadoch a s prihliadnutím na zásadu proporcionality (primeranosti). Odôvodnenie postupu súdu podľa § 136 O.s.p. musí spĺňať požiadavku náležitého zhodnotenia skutočností zistených v priebehu dokazovania a to ako z hľadiska ich úplnosti, tak i z hľadiska riadneho odôvodnenia myšlienkového postupu súdu, zodpovedajúceho zásadám logiky, a teda aj jeho presvedčivosti. Okrem toho, ak ide o odvolací súd, musí byť z odôvodnenia jeho rozhodnutia zrejmé, pre aké závažné okolnosti bolo potrebné sa odkloniť od záverov prvostupňového súdu, ktoré rovnako boli výsledkom uplatnenia voľnej úvahy v zmysle § 136 O.s.p. Iba také odôvodnenie súdu zakladá aspoň elementárnu možnosť prieskumu správnosti voľnej úvahy súdu, o ktorú oprel svoje rozhodnutie.

Čiastočná nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, majúca za následok i jeho nepresvedčivosť, je vadou konania, ktorou sa, ako už bolo uvedené, účastníkovi odníma možnosť riadne konať pred súdom. Existencia tejto vady zakladá dôvodnosť podaného dovolania a jej dôsledkom je zrušenie rozsudku vydaného v konaní ňou postihnutom. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Uvedená vada však nebráni dovolaciemu súdu zaujať stanovisko k otázke výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá bola tiež predmetom dovolacích námietok žalobkyne. Výška tejto náhrady musí vychádzať z právneho predpisu, ktorý dopadá na daný prípad. Keďže k úrazu žalobkyne došlo 6.10.1998, je týmto predpisom v prejednávanej veci vyhláška č. 32/1965 Zb. V zmysle § 14a vyhlášky č. 19/1999 Z.z., ktorou bola s účinnosťou od 1. apríla 1999 novelizovaná vyhláška č. 32/1965 Zb. (okrem iného tak, že výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60,-- Sk za jeden bod), pri odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia z poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred 1. aprílom 1999, sa postupuje podľa doterajších

predpisov. Uvedené ustanovenie možno vykladať dvojakým spôsobom a to jednak tak, že nároky na odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia sa riadia vyhláškou č. 32/1965 Zb. v znení do 31. marca 1999, ak do tohto dátumu došlo k škodnej udalosti (úrazu, či inému poškodeniu zdravia), pričom nie je rozhodujúce, kedy došlo aj k vzniku odškodňovanej bolesti, resp. k ustáleniu zdravotného stavu umožňujúcemu konštatovať stav sťaženia spoločenského uplatnenia, a jednak tak, že uvedené nároky sa riadia touto vyhláškou v znení do 31. marca 1999, ak do tohto dátumu došlo nielen k škodnej udalosti, ale aj k vzniku bolesti, resp. k takému ustáleniu zdravotného stavu poškodeného, ktorý umožňuje posúdiť sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa názoru dovolacieho súdu za ústavné súladný treba považovať výklad podľa druhej alternatívy. V zmysle § 2 uvedenej vyhlášky sa totiž odškodnenie za bolesť poskytuje nielen za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, ale aj za bolesti spôsobené liečením poškodenia zdravia alebo odstraňovaním jeho následkov. Okamih vzniku škodnej udalosti teda nemusí byť totožný s okamihom odškodňovanej bolesti. V prípade sťaženia spoločenského uplatnenia sa odškodnenie poskytuje, ak úraz má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. K sťaženiu spoločenského uplatnenia teda dochádza, ak následkom úrazu alebo iného poškodenia na zdraví, prípadne zhoršením ich následkov, nastanú v zdravotnom stave poškodeného také zmeny, ktoré majú preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre jeho životné úkony. Či a aké zmeny v zdravotnom stave nastali, je možné zistiť, ak je možné považovať zdravotný stav poškodeného za ustálený, teda v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie. Sťaženie spoločenského uplatnenia teda vzniká až v tejto dobe. Keďže neexistuje rozumný dôvod, pre ktorý by výška náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia mala byť posudzovaná podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení platnom v čase, keď tieto nároky ešte nevznikli, treba pri jej určení vychádzať zo znenia tohto predpisu v čase vzniku odškodňovanej bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia. Pretože v prejednáwanej veci došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobkyne až v roku 2000 (posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia bol vypracovaný 5.4.2000), riadi sa výška odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vyhláškou č. 32/1965 Zb. v znení novely vykonanej vyhláškou č. 19/1999 Z.z. To znamená, že výška tejto náhrady je 60,-- Sk za jeden bod.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová